

Alte titluri din colecția

CĂRTILE DE AUR

ALE COPILĂRIEI

Respectăm mediul și sămenii și cărți

6

*Jim Năsturel și Lukas,
mechanicul de locomotivă*
Michael Ende

10+

7

*Minunata călătorie
a lui Nils Holgersson prin Suedia*
Selma Lagerlöf

7+

8

Vama fantomă
Norton Juster

12+

9

Toporișca
Gary Paulsen

12+

10

Pulbere de stele
Neil Gaiman

12+

11

Pânza Charlottei
E.B. White

8+

12

Marele Uriș Prietenos
Roald Dahl

7+

13

Percy Jackson și Olimpienii: Hoțul fulgerului
Rick Riordan

12+

14

Povestea unui omuleț din clasa a IV-a
Judy Blume

8+

15

Tuck pentru totdeauna
Natalie Babbitt

12+

GARY PAULSEN

TOPORIȘCA

Traducere din engleză și note
de Andreea Caleman

Ilustrații de
Ciprian Udrescu

ARTHUR

Gary Paulsen (n. 1939) este unul dintre cei mai cunoscuți scriitori americanii contemporani de literatură pentru adolescenți. Personajele principale ale multora dintre scierile sale sunt tineri forțați să se maturizeze brusc după ce rămân izolați în locuri sălbaticе, departe de orice urmă de civilizație.

Paulsen a prins gustul aventurii la vârsta de 14 ani, când a fugit de-acasă cu un circ. A lucrat apoi la o fermă și ulterior a fost inginer, muncitor în construcții, șofer de camion și marinar. A participat la famoasele curse de sănii trase de câini din Iditarod, Alaska.

Ideea de a deveni scriitor i-a venit pe când lucra ca tehnician specializat în sateliți la o companie aerospatială din California. Ceea ce l-a determinat să scrie a fost dorința de a-i încuraja pe cititorii să observe și să fie interesați de lumea din jur.

Cartea de față și alte două romane ale sale (*Dogsong, The Winter Room*) au fost declarate Newbery Honor Books.

Ciprian Udrescu (n. 1982) este un artist plastic român, absolvent al Facultății de Arte Plastice din București. Este membru al Clubului Ilustratorilor din România.

Ilustrația de carte este una dintre preocupările sale artistice, pe lângă pictură, desen, gravură și fotografie. În prezent lucrează în publicitate.

CAPITOLUL I

Brian Robeson privea pe fereastra avionului nesfârșita sălbăticie verde a Nordului. Era un avion mic, un Cessna 406 – un avion ușor – dar avea un motor atât de zgomotos, huruia atât de tare, era atât de supărător, de gălăgios, încât era imposibil să schimbi două vorbe cu cel de lângă tine.

Nu că ar fi avut mare lucru de zis. Avea treisprezece ani, iar celălalt pasager era un pilot pe care-l chema... – oare cum zisește că-l cheamă? – Jim sau Jake sau ceva de genul acesta, un tip de vreo patruzeci și cinci de ani, care nu scosese o vorbă cât timp se pregătise de decolare. De fapt, de când venise să ia avionul din micul aeroport din Hampton, New York, adus de mama lui, pilotul nu îi adresase decât cinci cuvinte:

— Așază-te pe locul copilotului.

Ceea ce Brian și făcuse. Apoi decolaseră și cam asta fusese toată discuția. La început se entuziasmase, bineînțeles, fiindcă nu mai zburase niciodată într-un avion monomotor¹. Faptul că stătea pe locul copilotului, cu toate comenziile chiar acolo, în fața lui, cu toate instrumentele de bord la nas, în timp ce avionul câștiga în alti-

¹ Avion cu un singur motor.

tudine, zdruncinându-se și alunecând pe curenții de aer, i se păruse interesant și incitant. După vreo cinci minute însă, aparatul de zbor se stabilizase la plafonul¹ de o mie opt sute de metri și se îndreptase spre nord-vest. Pilotul amușise, cu privirea atâtă înainte, iar lui Brian nu îi mai rămăsese decât să asculte zbârnăitul motorului. Si să admire mantia verde a pădurilor, ce se întindea de la botul avionului până la linia orizontului, presărată cu lacuri și mlaștini, pâraie și râuri șerpuite.

Brian se uita pe fereastră, asurzit de huruitul motorului, și încerca să înțeleagă cum de ajunsese el în avionul acesta.

Căzu pe gânduri.

Ca întotdeauna, gândurile începeau cu un singur cuvânt.

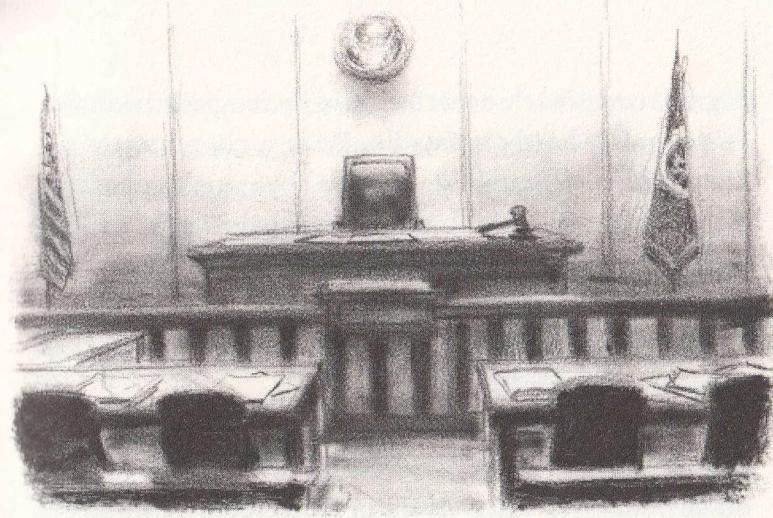
Divorț.

„Ce cuvânt urât!“ își zise. Un cuvânt urât și sfâșietor care nu însemna decât certuri, tipete și avocați. Doamne, ce mai ura avocații, cum stăteau ei aşa cu zâmbetul alea prefăcute și încercau să-i explice, în termeni juridici, cum se ducea de răpă totul, cum se zguduia și se sfârâma tot ce păruse de neclintit – familia, viața lui – absolut tot ce păruse de neclintit. Divorț. Un cuvânt care desparte, un cuvânt urât care desparte.

Divorț.

Secrete.

¹ Termen care desemnează înălțimea maximă de zbor a unei aeronave.

Sau nu, nu secrete, ci Secretul. Ceea ce el știa, dar nu spusese nimănu, ceea ce știa despre mama lui, cauza divorțului, ce știa doar el, doar el – Secretul.

Divorț.

Secretul.

Brian simți o usturime în ochi și știa că o să-l podidească lacrimile. Plânsese un timp, dar acum, gata. Acum nu mai plângea. Simțea mai degrabă o usturime în ochi și îi dădeau lacrimile – lacrimi fierbinți, prelinse pe obraji –, dar nu mai plângea. Își șterse ochii cu un deget și se uită pe furiș la pilot, să vadă dacă a băgat de seamă ceva.

Pilotul era în largul lui, cu mâinile așezate relaxat pe manșă și cu picioarele pe pedalele palonierului¹. Părea mai

¹ Dispozitiv constând dintr-o pârghie cu pedale, folosit la schimbarea direcției unor vehicule.

degrabă o mașinărie decât un om, o prelungire a avionului. Pe tabloul de bord din fața lui, Brian văzu cadranele, comutatoarele, aparatele de măsură, butoanele, pârghiile, manivelele, manetele, luminile care pâlpâiau și oscilau, indicând ceva de neînteleasă pentru el. Iar pilotul era și el parte din avion, nu om în carne și oase.

Văzând că Brian se uită la el, pilotul deveni ceva mai prietenos și îi zâmbi.

— Ai mai zburat vreodată pe locul copilotului? strigă el, încercând să acopere huruitul motorului și, ridicându-și pe tâmplă casca de pe urechea dreaptă, se aplecă spre Brian.

Brian dădu din cap că nu. Nu mai zburase cu niciun fel de avion până atunci, nu mai văzuse niciodată o carlingă¹ decât în filme sau la televizor. Totul era zgomotos și derutant.

— E prima dată, răspunse el.

— Nu-i chiar aşa de complicat precum pare. Un avion bun cum e acesta se pilotează singur. Îmi ușurează munca, mai adăugă el ridicând din umeri.

Îl luă pe Brian de brațul stâng.

— Hai să vezi, treci la cărmă, cu picioarele pe pedale!

Brian se împotrivi:

— Mai bine nu!

— Ba da! Haide, încearcă!

¹ Cabina avionului, de unde pilotul și copilotul dirijează aeronava și unde sunt instalate tabloul de bord și comenziile de zbor.

Brian întinse mâna și apucă manșa atât de strâns, că i se albiră încheieturile degetelor. Își înfipse picioarele în pedale. Avionul se roti brusc spre dreapta.

— Nu aşa tare. Ia-o ușurel, ușurel!

Brian se relaxă și slăbi strânsoarea. Simțea vibrațiile aeronavei în manșă și pedale și, pe moment, uită de usturimea din ochi. Avionul parcă prinseșe viață.

— Ai văzut? zise pilotul, luându-și mâinile de pe manșă și picioarele de pe pedale, ca să-i arate lui Brian că, de fapt, el pilotă singur acum avionul. E simplu. Acum rotește manșa un pic spre dreapta și apăsa scurt pedala din dreapta.

Brian întoarse ușor manșa și avionul se înclină imediat spre dreapta. Când apăsa pedala, botul avionului viră spre dreapta. Dădu drumul pedalei, îndreptă manșa și avionul reveni în poziție orizontală.

— Acum poți să-o întorci. Virează un pic la stânga.

Brian roti manșa spre stânga, apăsa pedala stângă și aeronava se întoarse la cursul inițial.

— E ușor! spuse el zâmbind. Cel puțin partea asta.

Pilotul încuviașă.

— Pilotajul nu e mare lucru. Totul e să înveți. Ca orice pe lumea asta. Orice.

Bărbatul preluă din nou comanda. La un moment dat, ridică mâna și își frecă umărul stâng.

— Dureri, junghiuri... Îmbătrânesc, ce să mai...

Brian dădu drumul manșei și își luă picioarele de pe pedale de îndată ce pilotul preluă din nou comanda avionului.

— Mulțumesc...

Dar pilotul își pusese deja căștile pe urechi, aşa că recunoștința băiatului se pierdu în zgomotul motorului. Totul era, din nou, ca la începutul călătoriei: Brian privea pe fereastră oceanul de copaci și lacuri. Usturimea din ochi se potolise, dar amintirile îl năpădiră iar. Cuvintele. Mereu aceleași cuvinte.

Divorț.

Secretul.

Certuri.

Despărțire.

Marea despărțire. Tatăl lui nu înțelesese situația aşa cum o înțelesese Brian, știa doar că mama lui Brian voia să destrame căsnicia. Urmase despărțirea, apoi divorțul, totul se petrecuse atât de repede. Tribunalul decisese ca el să rămână cu mama, cu excepția vacanțelor de vară și a ceea ce judecătorul numea „drepturi de vizitare“. Atât de formal... Brian ura judecătorii la fel de mult precum ura avocații. Judecătorii care se apleau peste masa și îl întrebau dacă înțelegea unde urma să locuiască și de ce. Judecătorii cu privirea lor plină de compasiune, care nu însemna nimic, întocmai cum frazele pline de termeni juridici ale avocaților nu însemnau nimic.

Vara, Brian urma să stea la tatăl său. În restul anului școlar – la mama. Asta spusese judecătorul, după ce examinase hârtiile din fața lui și după ce ascultase ce aveau de zis avocații. Vorbe. Cuvinte.

Avionul se clătină ușor, înclinându-se spre dreapta. Brian se uită la pilot, care își freca din nou umărul și simți deodată un miros de gaze... umane. Se întoarse cu spatele, să nu se jeneze pilotul care avea, de bună seamă, ceva probleme. La stomac, probabil...

Așadar, în vara aceasta, prima vară a „drepturilor de vizitare“, la doar o lună după divorț, Brian se îndrepta spre nord. Tatăl său era inginer mecanic și proiectase sau inventase un nou cap de foraj pentru sonde petroliere, un utilaj care se autocurăta și autoascuțea. Acum avea de

lucru pe câmpurile petrolifere din Canada, acolo sus, unde se termina pădurea și începea tundra. Brian venea din New York, cu avionul său ușor care transporta nu știa ce echipament de foraj ce trebuise comandat special în oraș și acum stătea bine legat la coada avionului, lângă o geantă de pânză pe care pilotul o numise „kit de supraviețuire“ și în care erau provizii și echipamente pentru situații de urgență. În caz că ar fi fost nevoie să aterizeze forțat, de pildă. Și zbura însotit de pilotul său, Jim sau Jake sau ceva de genul său, care se dovedise a fi un tip de treabă până la urmă, că îl lăsase să piloteze și chestii din astea.

Toate bune, mai puțin putoarea. Miroslul devenise acum persistent și Brian se uită din nou la pilot care își freca, în continuare, umărul și, mai nou, și brațul stâng, scăpând vânturi după vânturi și crispându-se. „I-o fi picat ceva greu la stomac“, se gândi Brian.

Mama îl adusese cu mașina până la Hampton, unde venise avionul să preia utilajul de foraj. Călătoriseră în tăcere, o călătorie lungă, într-o tăcere deplină. Două ore și jumătate cu mașina și, acum, era într-un avion, uitându-se pe fereastră. O singură dată, la vreo oră după ce ieșiseră din oraș, mama se întorsese spre el:

— Auzi, n-ar fi mai bine să vorbim? Să lămurim lucrurile? Nu vrei să-mi spui ce te frământă?

Din nou, cuvintele alea. Divorț. Despărțire. Secretul. Cum să-i poată spune ce știa? Brian tăcuse chitic, dăduse doar din cap că nu, apoi continuase să se uite pe geam, fără

să vadă, de fapt, nimic. Iar mama și-a văzut de sofat și n-a mai scos o vorbă până aproape de Hampton, când a întins mâna și a luat de pe bancheta din spate o pungă de hârtie:

— Ti-am luat ceva, pentru călătorie.

Brian luase punga și o deschise. Înăuntru era o toporișcă, dintre aceleia cu coadă de otel îmbrăcată la capăt în cauciuc. Lama era acoperită de o carcasă din piele tare, pe care era prinsă, cu nituri de alamă, o agățătoare pentru curea.

— Poți să o pui la curea...

Mama vorbise fără să se uite la el, atentă la trafic. Pe șosea treceau niște tractoare de la ferme și era nevoie să se strecoare printre ele.

— Domnul de la magazin a zis că e potrivită și pentru tine. S-o folosești, știi, acolo, în pădure. Cu tatăl tău...

„Tata, nu tatăl meu“, o corectă Brian în gând.

— Mulțumesc, e foarte frumoasă, spuse, dar până și lui îi sunară goale propriile vorbe.

— Pune-o, să vedem cum îți stă cu ea.

În mod normal, Brian i-ar fi spus că nu vrea, că n-are chef să arate ca un tontălu cu o toporișcă agățată de curea. Asta ar fi fost normal să spună. Dar vocea mamei sunase atât de sugrumată, atât de subțire, ziceai că stă să se spargă și se simțea vinovat că nu vorbise cu ea tot drumul. Cu toate că știa ce știa, cu toată mânia, cu toată furia oarbă pe care o simțea față de ea, se simțea vinovat că nu-i spuse o vorbă tot drumul. Așa că-i făcuse pe plac,

își desfăcuse cureaua, petrecuse agățătoarea toporiștii pe ea, apoi o strânsese la loc.

— Ia să văd, întoarce-te un pic!

Se întorsese pe jumătate în scaun, simțindu-se puțin ridicol. Mama aprobase mulțumită:

— Întocmai ca un cercetaș. Micuțul meu cercetaș.

Brian simțișe acea blândețe pe care vocea mamei o avea când era mic și bolnav și ea îi punea mâna pe frunte. Ochii începuseră să-l usture, și atunci își ferise privirea și se întorsese spre fereastră, uitând de toporișcă. Așa ajunsese la avion cu unealta la brâu.

Întrucât era un zbor utilitar de pe un aeroport mic, nu trecuse prin niciun control de securitate. Avionul îl aștepta, cu motorul deja pornit, aşa că-și luase degrabă valiza și rucsacul și se urcase, fără să se mai opreasă să scoată toporișca.

Era încă acolo, atârnată de curea. La început, Brian se jenase, dar, cum pilotul nu spusese nimic, uitase de ea în timp ce decolau.

Mirosea și mai tare. Brian se uită iar la bărbat, care acum se ținea de burtă cu ambele mâini și se strâmba de durere, atingându-și din când în când umărul stâng.

— Nu știu, măi, băiete... șuieră pilotul încet, abia auzit. Mă doare rău aici. Rău. Credeam că am mâncat ceva aiurea, dar...

Se opri brusc, cuprins de un nou val de durere. Brian văzu limpede pe fața lui cât de rău îi era – se încorda și se

încovoia de durere, ba se lipea de speteaza scaunului, ba se apleca în față.

— N-am mai pătit aşa ceva niciodată...

Pilotul ridică mâna spre butonul stației radio și brațul i se întinse, descriind un mic arc.

— Aici zborul patru șase...

Izbit din nou de durere ca de o lovitură de ciocan, pilotul păru că se face una cu scaunul și Brian se repezi să-l ajute. Nu-și dădea seama ce se întâmplă.

Apoi pricepu.

Înțelese. Gura pilotului se schimonosi; înjura și lovea spasmodic scaunul, ținându-se strâns de umăr. Înjura și șuiera:

— Pieptul! Doamne Dumnezeule, îmi sparge pieptul!

Înțelese prea bine.

Pilotul avea un atac de cord. Odată, când era la mall cu mama lui, văzuse un bărbat care suferise un atac de cord chiar în fața magazinului Paisley's. Căzuse ca secerat și urla că îl doare în piept. Un om bătrân, mult mai bătrân decât pilotul.

Acum știa, da.

Pilotul făcuse infarct. Pe când își dădea seama de toate astea, Brian văzu cum bărbatul se izbește încă o dată de speteaza scaunului, o ultimă dată, foarte puternic, iar piciorul drept îi zvâcnește violent. Avionul se înclină brusc pe o parte, bărbatului îi căzu capul în piept și începu să-i curgă salivă din gură. Colțurile gurii i se umplură de scuipat,

picioarele i se ridicară încordate, iar ochii i se rostogoliră în cap până când nu i se mai văzu decât albul pupilelor.

Doar albul ochilor... și miroslul deveni și mai puternic, umplu cabina. Totul se petrecea atât de repede, atât de incredibil de repede, încât mintea lui Brian nu izbutea să priceapă dintr-odată. Nu reușea să vadă decât în secvențe întreaga scenă.

Adineaori, pilotul vorbea, se plângea de durere. Vorbea...

Apoi spasmele.

Urmăseră spasmele care-l cuprinseaseră pe pilot... Iar acum, cu tot huruitul motorului, Brian simțea cum se lasă o tăcere ciudată, nefirească și cum un sentiment de singurătate îl cuprinde. Încremenise.

Era blocat. Totul în mintea lui înghețase. Ca și cum gândurile i se opriseră în loc, se împotmoliseră în ceea ce tocmai văzuse, în ceea ce simțise. Totul se oprișe în loc. Miezul trăirilor lui, adâncul sufletului lui Brian Robeson înmărmurise, lovit de o albă străfulgerare de groază, de o teroare atât de intensă, încât răsuflarea, gândurile, aproape că și inima i se opriseră în loc.

În loc.

Secundele treceau, parcă toată viața lui se scurgea cu secundele alea. Începu să înțeleagă ce vedea, începu să priceapă ce văzuse și asta îi făcu mai rău decât înlemnirea de dinainte, atât de rău, încât își dorea ca mintea să-i fi rămas așa, golită, încremenită.

Se afla într-un avion ușor care duduia la două mii de metri altitudine, în sălbăticia Nordului, cu un pilot care suferise un grav atac de cord și care era acum mort sau într-un soi de comă.

Era singur.

În avionul care huruia fără pilot, era singur.

Singur.